

Iz življenja in sveta

Turški princ Medžid naslednik sultana in kalifa

Kaj napravijo tradicije iz človeka, o tem se lahko prepričamo, če zasledimo obupne boje zvrženih kraljev in cesarjev, ki niti v pregnanstvu nočejo priznati, da je konec njihove pozemske slave, temveč dalje rujejo in vrtačo, da bi se zopet povzpeli na stolec, katerega jim je izpodmaknil veliki vihar. Te značilne borbe za oblast ne najdemo samo pri krščanskih vladarjih, temveč tudi pri mohamedančih.

Kakor kuje in dela neprestano načrte Zita za svojega sina Otona, tako se tudi Viljem Hohenzollernski trudi, da bi si zopet utrdil pozicijo ter na kakršenkoli način obnovil monarhijo. Turčija, katero je prerodil diktator Kemal paša, je pred par leti odpravila sultanat in kalifat, a pregnani sultani in kalifi ter njihovi nasledniki še vedno ne dajo miru. Tudi oni bi radi za vsako ceno obnovili stare razmere, ki so jim dovoljevale patriarhalno veličastje ter jim nudile vso suverenost v turških posvetni in verskih zadevah.

Ko je umrl Mohamed VI. v San Remu, so sklicali v inozemstvu živeči Turki zborovanje in družinski svet, na katerem je bilo sklenjeno, da se ponudi kalifat princu Abdul Medžidu, ki živi zelo razkošno v Nizzi. Medžid je sprva omahoval, končno pa pristal na stavljen pogoje. Po turških običajih se je razpečatila oporoka umrlega sultana, ki je zahteval od svojega naslednika, da vztraja v boju in nadaljuje borbo za kalifat ter izraža željo da bi ga pokopali v Damasku.

Princ Medžid se je v smislu tradicije takoj obrnil na francosko vladu s prošnjo da bi dovolila pokopati pokojnega sultana v Damasku. Pariška vlada je prošnji ugodila. Ko je bilo to doseženo, je Medžid prosil še italijansko vladu za vojno ladjo, ki naj prepelje telesne ostanke sultana Mohameda VI. v Sirijo. Tudi Italija je izpolnila pričevo željo.

Nastalo pa je veliko vprašanje, kako naj se prepelje sultanovo truplo do luke. Mohamedanski pogrebni predpisi namreč strogo zabranjujejo, da bi se truplo mrlca prevažalo na vozu za mrtve kristjane. Zato bodo sultanovo telo iz San Rema do obale prepeljali na topovski lafeti. Italija bo izkazala pojojnemu sultanu vse vojaške časti. prestolonaslednik princ Medžid pa se bo po pogrebnih ceremonijah naselil v San Remu, od koder bo vodil borbo proti Kemal paši in za obnovitev sultanove posvetne in duhovne oblasti.

To je usoda!

Iz Cristchurcha v Novi Zelandiji poročajo, da je tamkaj umrl Bobby Leach pogumnež, ki se je drznil 1. 1911. spuščati v sodu navzdol po slapovih Niagare. Ta padec je bil seveda velik riziko za Leachovo življenje. Sod je bil znotraj opremljen z žimicami in z vato. Odkočil je z vrha in obstal v brezdnju, odkoder so ga ljudje izveliki s posebnimi pripravami. Leach je bil bolj mrtve kakor živ. Prenesli so ga v bolnico, kjer je ob skrbni zdravniški negi vendarle okrevale.

Pred dvema letoma je hotel Leach svoj poskus ponoviti. Dal je že napraviti velikansko žogo iz gumija, toda oblasti so opasni eksperiment prepovedale in senzacija je izostala. Ta človek, ki se ni bal smrti v sodu, ki se je spustil z največjega slapa na svetu, na je nedavno umrl po zelo čudnem naključju. Stopil je na ulici na olupke pomaranče, si zlomil nogo in par dni nato umrl v bolnici radi zastrupljenja krvi.

Taka je usoda človeškega življenja: velike stvari prenese, malenkosti pa ga včasih zmrvi in ugonobjo.

Zakonske tragedije v živalskem carstvu

Moti se, kdor misli, da imajo v zakonskem življenju križe in težave samo ljudje. Naj le pogleda med živali! Prepričan se bo prav kmalu, da je tam tragika doma prav tako kakor med nami in da so žrtve dostikrat še dragocenejše.

Živali se zavedajo svojih zakonskih dolžnosti kakor človek. Ljubosumnost pa je med njimi še bolj razvita. Zlasti ostre so kazni, ki jih doživijo zakonolomci. V carstvu ptičev ne poznajo prižigavanja. Grešnik mora plačati prestopke s smrtjo, kajti tovariši in tovarišice ga končujejo s kljuni, dokler ne izkvravi do smrti. Opazovalci so ugotovili, da imajo posebno ostre kazni vrane in vrabci. Štorklje se dolgo posvetujejo, potem pa izvrše naglo kar so sklenile. O sodnih posvetovanjih štorkelj pričajo že zapiski iz starih časov.

Na Grškem je neki prirodoslovec opazoval krčelo štorkelj, ki so neprestano krožile nad mestom. Ptiči so bili videti silno razdraženi in ogorčeni. Gnezda na strehah so bila izpraznjena samo v enem je čepela štorklja. Kakor je prirodoslovec pozneje ugotovil, je ta

štorklja zagrešila prestopke zakonske nezvestobe. Izneverila se je svojemu zakonskemu tovarišu.

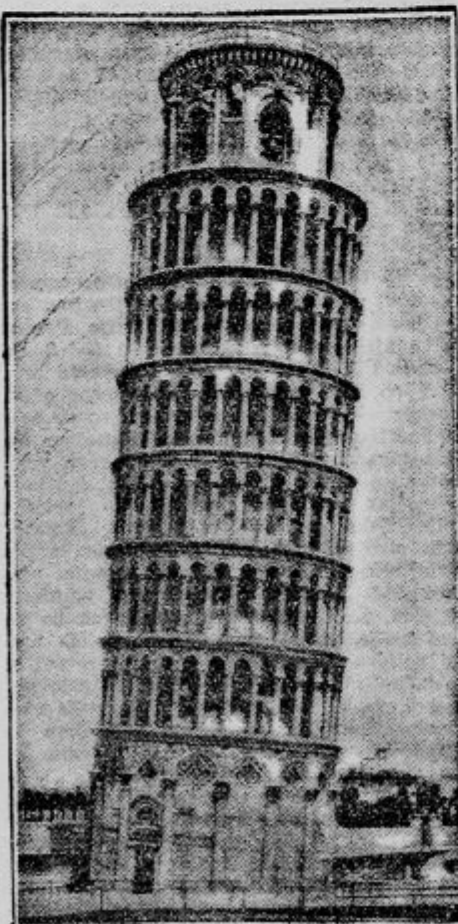
Dolgo časa so štorklje krožile nad gnezdami, v katerem je čepela neverna samica. Zdajci je leta zagnala velik šum. Jata se je spustila na streho in začelo se je smrtonosno obdelovanje s kljuni. V kratkih hipih je bila sodba končana: zakonolomna štorklja je ležala na ulici, krvaveča iz nešteti ran, katere so ji zadale tovarišice. Pravici je bilo zadoščeno. Evo, ne samo v človeškem, ampak tudi v živalskem, zlasti v ptičjem življenju vlada strogost in zakonitost. In morala!

Viseči stolp v Pizi

Ali je bil namenoma poševno zgrajen ali se je nagnil pozneje?

Kdo ne pozna visečega stolpa v Pizi? Saj so ga nekaj šteli med sedmere svetovne čudeže in še danes ni menda knjige s podobami za deco, v kateri ne bi zavzemala odličnega mesta slika poševnega stolpa.

Stolp v Pizi je edini svoje vrste na svetu, tako po svoji arhitektoniki kakor nagnjenosti vertikalne osi. Visok je 54 metrov in je tako močno nagnjen, da

pada navpičnica s kornišne gornjega nadstropja nad štiri metre v stran od spodnjega zidu. Stolp je okrogel in šteje sedem nadstropij galerij s kolonadami v pizanskem slogu.

O vzroku »pendenze« (nagnjenosti) pizanskega stolpa so izšle cele knjige in razni strokovnjaki so napisali najneverjetnejše teorije. Tako trdijo nekateri, da stolp zato visi, ker je hotel zgraditelj Nemec Wilhelm Inspruk, ki je bil grbast, da bodi stolp nagnjen kakor on sam! Drugi so si izmislili, da so graditelji hoteli simbolizirati usodo Pize, koje procvit se je baš za dobe zidanja stolpa nagibal k zatonu! Že dosti manj fantastični je nazor onih, ki trdijo, da je bil stolp zato zgrajen poševno, da ga bodo občudovali poznejši rodovi. Tega mnenja je tudi večina pizanskega prebivalstva.

Vse teorije so več ali manj depilirane in malo verjetne. Najbolj naravna je vsekakor teza, ki pripisuje nagnjenost stolpa golemu slučajju: usedanju terena. To tezo podkrepuje več dejstev: prvič je temelj stolpa za 80 cm bolj pogreznjen v tla kakor temelj sosedne cerkve; drugič je kanal, ki je bil očitno zgrajen za odtakanje deževnice, danes spriču nagnjenosti stolpa neporaben, in tretjič govori za gornjo tezo nadvse važna činjenica, da je več zvonikov pizanskih cerkv, med njimi zlasti San Michele, San Sisto in San Nicola takisto močno nagnjenih — dejstvo, ki bo razumljivo, če omenimo, da je mesto zgrajeno na aluvijalnem terenu.

Stolp so začeli graditi leta 1174. Ko so dogradili prvo nadstropje, se je na južnem koncu zemlja usedla za 14 cm. Zato so z delom prekinili in so ga nadaljevali šele čez nekaj mesecev. Zgradili so drugo in tretjo galerijo, ki so jo na južni strani malo privzdignili. V tem se je zemlja vnovič usedla (nekako za toliko kakor prvič), vsled česar so opustili nadaljno zidanje. Šele čez 60 let 1. 1234. so se znova lotili dela. Postavili so četrto galerijo, s katero so korigirali nagnjenost za 14 cm. Nadaljevali dva usedla zemlje 8 in 9 cm so popravili pri peti in šesti galeriji. Slednjič so na vrhu stolpa zgradili še galerijo za zvonika pri čemer se je zemlja zopet usedla, to pot za 20 cm. Arhitekt Tommaso Pisano, ki je stolp dogradil je bil še toliko previden, da si je za vsak slučaj (če bi se zemlja še nadalje usedala) pripravil potrebno »rezervo«: nagnil je tla najvišje galerije za 16 cm v nasprotni smeri usedanja. Mar vse to ne dokazuje, da je nagnjenost stolpa vse prej kakor nameravana?

Latifa v pregnanstvu

Latifa Hanuma je ločena žena Mustafa Kemala paše. Bila je nekoč njegova inspiracija, tovarišica na njegovi veliki življenjski poti, danes pa je zavržena in se je pravkar vrnila iz tujine v svojo palačo ob skrivnostnem Bosporu, da tam v samotni najde mir in tolažbo.

Pred štirimi leti, ko je Kemal paša vkorakal v Smirno kot zmagovalec in osvoboditelj, je Latifa, mladostna čerka silno premožnih starišev, vzplanila zanj v ljubezni in postala njegova žena. Poklonila mu je svojo mladost in do treh milijonov zlatnikov. Le dve leti je trajal zakon. Kemal paša se je povzpela na najvišjo stopnjo, postal je glavi zmagovalec in je Latifo pahnil od sebe.

Kdo bi vedel, kako se je odigrala ta tiha zakonska tragedija! Latifa se molčeče vda v svojo usodo, ki jo je žajala in ponižala. Govori in ugiha se marsikaj. A eno je resnično: Latifa je omražena v vsej turški državi. Kot ghazija v soproga je skušala povsod vtikati svoje prste. In sicer iz ljubosumnosti. Opirala je vso korespondenco, naslovljeno na soproga in organizirala je pravico hišno špijonažo. Njena ljubosumnost, ki so jo njeni nasprotniki in posebno še nasprotnice kmalu začele izrabljati, jo je včasih dovedla tako daleč, da je popolnoma pozabljala na svoje dostojanstvo in reprezentativne dolžnosti. Skušala je že na pošti loviti brzogaje, namenjene soprogu. Pisma, ki so jih ženska društva pošiljala na Latifo, so ostala brez odgovora, dočim je Kemal paša na vse prijazno odgovarjal. Upravičeno se je torej med turškim ženstvom ucvrstilo prepričanje, da se imajo turške ženske za vse dobljene pravice zahvaliti le Kemalju.

Ugiha se, ali je bila neznozna ljubosumnost Latife edini razlog ločitve, ali pa se je Kemal morda naveličal tudi njene politične slavohepnosti in večnih nadlegovanj od strani njene obitelji, kakor se zatrjuje. Kroži verzija, da so politične ambicije Latife Hanume tako vznemirjale ministrski svet, da je glavi Kemalju nujno svetoval naj ji zopet odvzame naslov »prve dame v državi«. Kemal je to storil z odločno gesto kakor svoj čas Napoleon. Latifa, orientalska Josefina, je za vedno ponižana in razžaljena in le sama kakor izobčenka čuva skrivnosti svoje usode v palači ob Bosporu.

Strast

je vefilm ljubezni, masševanja in odpustanja. Divna vsebina. — Vese lo, ljubavno, elegantno, napeto, velezanljivo. — Prekrasni naravni posnetki. — Pri predstavah ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. krasna godba prvovrstnega umetniškega orkestra. Predprodaja vstopnic od 10. — pol 1.

Elitni Kino Matica

vodilni kino v Ljubljani
Telefon 124.

Lilian

Harvey

Samo še danes!!!

Strast

je vefilm razkošja, sijaja, ljubavi in strasti. Srčkana mala operetna zvezda, gledališki ravnatelj, tajni kavalir, brezobrazni učitelj petja in gospodična »mama« — to so glavne osebe v tem izvrstnem filmu, ki se že tri dni predvaja s kolosalnim uspehom. V glavnih vlogah: Lydia Potechina, Hermann Picha, Otto Gebühr, Curt Vesperman, Dina Gralla in najlepša nemška igralka, srčkana

Lilian

Harvey

× Največje letalo na svetu. Iz Amsterdamu poročajo, da se gradi v tamošnjih Fokkerjevih tavnaricah največje dosedanje letalo na svetu. Zrakoplov bo imel 40 spalnih kabin ter bo oskrboval zvezo med New Yorkom in San Franciscom. To zračno črto bo aeroplan preletel v tridesetih urah.

× Koliko poje človek. Novejša statistika navaja, da poje človek, ki živi 70 let, povprečno za 20 vagonov živil, t. j. popolnoma natovoren vlak hrane. Dnevna količina človeške hrane znaša na dan približno 3 kg in 20 g.

× Preplavanje Rokavskega zaliva v pasjem spremstvu. Na Francoskem se letos s posebnim veseljem pripravljajo na kopalnico sezono. Da bo interes za življenje na morju še večji je sklenila 23letna Američanka Lilijana Cannone preplavati Rokavski zaliv z dvema pesma samcem in samico, ki sta tri, odnosno štiri leta stara ter sta se pokazala kot izborna plavalca že pri lovu na race v mrzlih vodah Hudsona. Miss Cannone pravi, da pojde plavalna tura gladko od rok in da sta jo psa že enkrat celih 11 ur spremljala pri plavanju. Trenaža s psi se je že začela.

× Posvetovalnica za ženske in neveste v Berlinu. 1. junija so otvorili v Berlinu javno posvetovalnico za mlade ljudi, ki hočejo stopiti v zakonski stan ter potrebujejo zdravniški in zdravniški, ki so zapriženi jene in potomstva. Posvetovalnica izda vsakemu zakonskemu kandidatu zdravniško spričevalo, mu predloči zdravstvene izglede v novem stanu in mu je na razpolago z vse-

mi potrebnimi nasveti. V zavodu delujejo zdravniki inz dravnice, ki so zapriženi in morajo varovati v vseh zadevah najstrožjo molčečnost.

× Nov red za pešce v Italiji. Mussolini je ukazal da se mora v Italiji uvesti nov cestni red za pešce. Od 1. junija je strogo zabranjeno ljudem hoditi po glavnih ulicah Rima na desni strani. Vsak pešant se mora držati leve in ne sme nikjer postajati. Postajanje ni dovoljeno niti pri cestni železnici. Mussolinijev ukaz je plakatiran na vseh ulicah in se strogo izvaja.

× Polom sovjetskega kina. Ogromno kinematografsko podjetje »Proletkino« v Moskvi je moralo likvidirati. Radi slabega gospodarstva je prišel zavod na rob propada ter izkazuje več ko milijon rubljev primanjkljaja. Radi tega je moskovska vlada dala podjetje zapreti, proti krivcem pa je uvedla brezobzirno preiskavo.

× Naprava za razganjanje megle. Ameriška zračna mornarica je pred par dnevi preizkušala aparat za razganjanje megle, ki naj bi služil v prvi vrsti letalom. Poskusi so glasom poročili dobro uspehi. Inženjerji so dosegli, da se je razmaknila megle nad poljem, ki je merilo 600 kvadratnih metrov. Naprava deluje na ta način, da pošilja navzgor električne valove. Aparat za razganjanje megle je montiran na posebne vrste kamijonu, ki vozi sem in tja po aerodromu. Angleži pričakujejo še nadaljnjih poskusov in pravijo, da bodo potem uporabljali napravo v industrijskih centrih New Yorka in Londona.

Šmarješke toplice pri Novem mestu

idiličen kraj v Krški dolini, od 15. maja
otvorjene. 4170 a

Sezona traja do konca septembra.

Lahke terme 27°, 29°, 30° Celzija. Priporočljive za revmatike s srčno hibo, nevrasenike, hipertonične I. dr. — Terme vsebujejo naravno ogljikovo kislino. — Penzije hrana, stanovanje z kopelmi dnevno dinarjev 45 — Uprava.

LADISLAV I. PREMELČ, trgovec
MELANIJA SCHREYEVA

poročena

BREZJE

dne 3. junija 1926

LJUBLJANA

Underwood

pisalni stroj je dosegel svetovni sloves nad 2.000.000 strojev v prometu in rab

Zastopstvo

LUDEVIG BARAGA, LJUBLJANA

Selenburgova ul. 6

III 27 a

Telefon 980

Išče se kredit 200 do 300.000 Din

proti popolni garanciji za dobo 6 mesecev in dobrim obrestim v svrhu izvedbe večje transakcije.

Informacije v „Agrarnem biroju“, Ljubljana, Selenburgova ulica 7 (I. nadst.) 4492 a

Otvoritev.

Na drobno.

Na debelo.

Tovarna čokolade in kakao

„SANA“, d. z o. z., Hoče.

Prodajalna po tovarniških cenah

CELJE, Aleksandrova ulica šte. 2.

4174 a

Zahvala.

Srčno se zahvaljujem vsem, ki so se me spomnili ob bridki izgubi mojega očeta, gospoda

Ivana Avsenika

pom. direktorja poštne hranilnice v Ljubljani

Posebno hvalo sem dolžna rodbini Erženovi, katera mi je v težkih urah zvesto stala ob strani ter zdravniku gospodu dr. A. Slivniku v Radovljici. Dalje se iskreno zahvaljujem darovalcem krasnega cvetja in mnogoštevilnemu občinstvu, oredvsem pa njegovim stanovskim tovarišem in zastopnikom javnih uradov za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Zapuže pri Lescah, 2. junija 1926.

4485 a

Paula Avsenik.

Pozor!

103 a

Ako hočeš zopet imeti veselje s svojo obleko, dasiravno ni nova, potem jo daj nemudoma kemično čistiti in likati pri trrdki

JOSIP REICH,

Ljubljana, tovarna Poljanski nasip 4-6.

Postrežba točna.

Cene solidne.

Advokat

Dr. Josip Lavrič

vljudno naznanja, da je otvoril svojo odvetniško pisarno

v Ribnici

(v Prajerjevi hiši).

4179 a

Eau de Cologne

LUBIN-PARIS

Svetovnoznana osvežujoča kolinska voda, prepotrebna za negovanje kože.

Dobiva se v drogeriji

Adrija

Ljubljana

Selenburgova ulica.

1429 a

Saj ne hodite brez perila

morate ga imeti zato si nabavite vedno lepe vzorce ter krasno in trpežno izdelano, ki ga nudi le

— trdka DRAGO SCHWAB, Ljubljana. —

